

Bij de honderdjarige herdenking van de dood van koning Leopold II in december 2009 las ik voor het eerst over het bestaan van Blanche Delacroix. Ik kon toen niet vermoeden dat dit het begin zou zijn van een jarenlange zoektocht naar het leven van deze vrouw. Terwijl ik aanvankelijk vooral aangetrokken werd door haar korte periode als *favorite* van Leopold II, begon ik me al lezend en schrijvend steeds meer af te vragen wat die negen jaar betekend hadden voor haar verdere leven.

Ik wilde weten wie ze was. Hoe ze was. Hoe het kwam dat een meisje van zeventien in het Parijs van 1900 een Belgische koning van vijftienjarige leeftijd ontmoette. Waartoe die kennismaking leidde. Ik wilde van haar een vrouw van vlees en bloed maken, geen fictieve sprookjesprinses zoals ze zichzelf portretteert in haar twee memoires uit de jaren 1930-1940. Daarin wordt zij afgeschilderd als een halve heilige, en de dochters van Leopold als de heksen van Macbeth. De realiteit moest genuanceerder zijn. Bovendien eindigen de memoires bij de dood van Leopold. Op dat moment was Blanche pas zesentwintig en had ze nog een heel leven voor zich. Wat was er van haar geworden? Dat wilde ik weten.

Behalve die memoires vond ik weinig directe bronnen over haar. Alleen de ontmoeting met de enthousiaste ex-journalist en krasse negentiger Leon Van Audenhaege, die in de jaren 1970-1980 grondig onderzoek naar haar verrichtte, leverde me zeer waardevol feitenmateriaal op. Ik reisde een paar keer naar plekken waar ze geleefd had: Templeuve, Arronville, Fontainebleau, Parijs, Brussel, Tervuren en Oostende. In Arronville botste ik op een radicaal njet van de huidige eigenaars van het kasteel van Balincourt. Ik raakte niet verder

dan het hek. Behalve een kopie van haar huwelijksakte met Antoine Durrieux (Arronville, 1910) en enkele foto's leverden deze tochten weinig concreets op, en de feiten durfden elkaar wel eens tegen te spreken. Op internet en op rommelmarkten vond ik enkele foto's en karikaturen van haar, meer niet. *La favorite* van de koning verdwijnt meestal in de plooien van de geschiedenis.

Dit povere resultaat staat natuurlijk in schril contrast met de bibliotheken die over Leopold zijn volgeschreven. De controversen rond hem duurt meer dan honderd jaar na zijn dood onverminderd voort: hij was een visionair, een monster, een genie, een uitbouter, een geldwolf, een vrouwenversierder en overspelige echtgenoot. Een harde, berekende vader voor zijn dochters, een gebroken man na de vroege dood van zijn troonopvolger, een megalomaan bouwheer en urbanist, een mankepoot en longlijder, maniakaal geobserveerd door zijn kwalen en kwaaltjes. Een devote ongelovige, een autofreak, een verwoed liefhebber van exotische planten en paardenwedrennen, een man zonder gevoel voor muziek (*'un bruit qui coûte cher'*), maar met een groot gevoel voor cynische humor, geldverslindend en gierig tegelijk. Een Belgische koning die België haatte en die, als de dood hem niet plots vóór was geweest, zeer waarschijnlijk was afgetreden en wettelijk getrouwd was met zijn laatste minnares. Met Blanche dus. Als dat was gebeurd, zou de Belgische geschiedenis er allicht helemaal anders hebben uitgezien. Ook dat fascineerde mij.

Over Leopold kan ik blijven lezen, en zoveel schrijvers, zoveel meningen. Onze tweede koning blijft moeilijke materie. Ik wil geen negationist zijn: wat gebeurd is, is gebeurd. Het koloniale bewind van Leopold leidde tot onnoemelijke wreedheden, wat ik absoluut niet wil verbloemen. Maar ik denk ook dat politiek-correct 'revisiëren' van de geschiedenis fout en gevaarlijk is. Orwelliaans ook. Ik heb mij proberen in te leven in hoe *'Très Belle'*, zoals Leopold Blanche vaak

noemde, de koning zag in de context van haar en zijn tijd. Uiteraard weerspiegelt dat niet mijn persoonlijke opinie.

Drie jaar lang was Blanche Delacroix mijn tochtgenote en probeerde ik haar te begrijpen. Haar leven speelde zich af tegen de achtergrond van de eerste helft van de twintigste eeuw, tijdens twee wereldoorlogen en de te korte opflakking daartussen. Haar levensverhaal is zeker geen sprookje met een happy end. Volgens haar zoon, in een gesprek met journalist Van Audenhaege eind jaren zeventig, was zij op het einde van haar leven ‘verbitterd en blasé’. Toch schilderde de boulevardpers haar, niet veel anders dan vandaag, al te vaak af tegen een valse achtergrond van glitter en glamour.

Ik hoop dat dit boek haar in een juister perspectief weer even tot leven laat komen.

Erna Maria Schelstraete

Wanzele, december 2009 – Oostende, oktober 2012

Parijs, 28 augustus 1900

Mijn zeer dierbare, zeer oude vriend,

U zei zelf dat ik u zo moest noemen: *'Mon Très Vieux'*. Sta mij toe deze aanspreking te beschouwen als een eretitel. Het verschil tussen onze werelden is vele malen groter dan de halve eeuw die tussen ons ligt in leeftijd. Voor de buitenstaander verhouden uw en mijn kosmos zich als hemel en hel, maar in het hart van ons die er wonen is het verschil van geen tel.

Toen ik u hier in Parijs twee weken geleden voor het eerst ontmoette, wist ik niet wie u was, *Mon Très Vieux*. Toch was u mij niet onbekend. Ik had uw afbeelding herhaaldelijk gezien: een stoere, rijzige man met een lange, verzorgde, witte baard. Maar het verband tussen die foto en mijn bezoeker ontging me.

Dat de man die op donderdagavond mijn suite in l'Elysée Palace binnenschreed een voorname, hooggeplaatste heer moest zijn, wist ik wel. Mijn status in het netwerk van vrouwen en meisjes die de geheimste wensen van de Europese adel discreet maar perfect vervullen is hoog, daar heb ik zelf voor gezorgd. Mijn zeventienjarige lichaam is tot in de puntjes verzorgd, geen vierkante millimeter die niet dagelijks wordt geschrobd, ingewreven, geparfumeerd. Ik ben me zeer bewust van mijn glanzende haren, die ik als een Griekse koningin opsteek in een torenhoog kapsel. Mijn volle, blanke borsten, mijn gezonde, witte tanden, mijn zachte armen als van een moeder en meisje tegelijk, ze waren en zijn mijn kapitaal én verzekering. De reacties van de mannen die mijn suite bezochten logen er nooit om. Alles kon ik van hen gedaan krijgen,

maar ik zorgde er ook voor dat, als ze mij na één nacht verlieten, al hun wensen vervuld waren.

Ondanks mijn prille leeftijd was ik veel gewoon, maar van uw onstuimigheid schrok ik toch. Van een man met witte haren had ik dit niet verwacht. Uw geoefende gebaren, uw sterke vingers en tong, de kracht van uw lenden! Ik weet niet of ik dit mag schrijven, *Mon Très Vieux*, maar na die nacht was ik nooit meer dezelfde. Toen u de kamer verliet en ik me in het warme bad met amandelmelk liet zakken, gloeide mijn hele lichaam, mijn hart ging tekeer als uw jachtige adem en ik voelde nog de afdruk van uw dijen op mijn heupen. Ik moest en zou weten wie u was.

10

Toen ik de vraag stelde aan mijn zuster, die de afspraken regelt, wilde ze eerst niet antwoorden. Voor het eerst heb ik toen koppig geweigerd nog iemand te ontvangen. Mijn zuster smeekte, vleide, preekte. Ik gaf niet toe. Zij ook niet. Tot vandaag. Zonder een woord legde ze uw foto op mijn kaptafel, samen met een brief. Mijn adem stokte: de scherpe, gebogen neus, de prikkel van de baard, de priemende ogen, de donkere stem. Alles zag, hoorde, voelde ik opnieuw. De foto had een opdruk van goud, en een titel: *'Sa Majesté Leopold II, roi des Belges, souverain de l'État indépendant du Congo'*. Voorzichtig nam ik hem tussen duim en wijsvinger en bracht hem naar mijn lippen. Met trillende vingers opende ik daarna de brief. Vier woorden, maar wat een bliksem die insloeg! *'Je veux te revoir.'* Mijn zuster zuchtte: 'Vanavond.'

Elke seconde tot het donker wordt is er één te veel. Ga weg, zomerlicht, ik wil het kind van de nacht worden, de geliefde van het duister. Want u, *Mon Très Vieux*, u bent mijn zon.

Blanche Caroline Delacroix

Parijs, 3 oktober 1900

Dierbare Emmanuel,

Je zult me misschien niet geloven, maar ik zweer je: alles wat ik je schrijf is waar, hoewel het tegelijk ongelooflijk is. Ik klink verward, ik weet het, maar wat me de laatste weken is overkomen, is dan ook overweldigend.

Tot een paar maanden geleden was ik van jou, helemaal van jou. Mijn zuster en jij zorgden er wel voor dat ik mijn lichaam schonk aan de hoge heren die mijn jeugd en schoonheid met luxe betaalden, maar mijn hart was van jou. Van het eerste moment dat ik je zag, wist ik dat ik je niet kon weerstaan. Weet je nog, Emmanuel, die avond toen een meeuw in de schemering te pletter sloeg op het dek van de Chili? Onze handen grepen tegelijk naar het arme diertje en raakten elkaar. Het was als vuurwerk, als elektriciteit. Nog terwijl we op zee waren, ging ik mee naar je hut. Dat, Emmanuel, zal ik nooit vergeten. Onthou dat, wat er ook gebeurt. De man aan wie ik me voor de eerste keer helemaal gaf, zal altijd op een bijzondere plek in mijn hart wonen.

Je hebt je ongetwijfeld afgevraagd waarom en waarheen ik vier weken geleden plots verdween. Uit onze kamer in l'Elysée Palace had ik niet echt veel meegenomen, dat zul je wel gemerkt hebben. Ik had ook niets nodig. Dat ik op sommige dagen met weinig gelukkig kan zijn, weet jij beter dan wie ook. Ook al had je soms geen franc, ik was tevreden omdat je zei dat je van me hield. In het najaar zouden we trouwen, dat had je beloofd.

Toen gebeurde het ongelooflijke, Emmanuel. De man die ik op 15 augustus ontving was anders dan alle anderen, na die nacht zou niets nog ooit hetzelfde zijn. Ik geef aan niemand zijn naam, dat heb ik hem beloofd. Misschien heeft mijn zuster al met jou gesproken, maar ik hou me aan mijn belofte en daar heb ik geen moeite mee, want hij betekent alles voor mij. Het spijt me, Manu, maar daar zul je mee moeten leven.

Twee weken na onze eerste ontmoeting heeft deze bijzondere man mij opnieuw bezocht. Ik merkte dat de betovering alleen maar was toegenomen. De dag nadien bezorgde madame Morlinoff, de vrouw van de juwelier, mij een briefje. Vijf woorden: 'Bereid je voor op een reis.' In de zegellak herkende ik het embleem, ik besefte dat ik voor een keuze met verstrekkende gevolgen stond.

Ik stond nog met het briefje in mijn hand toen er op de deur werd geklopt. Een bediende van het hotel, in livrei, boog: '*Voulez-vous me suivre, mademoiselle?*' Hij vertelde me dat er een kamer was gereserveerd op mijn naam. Ik aarzelde. Jij was zoals elke avond vertrokken, niets hield me tegen een kijkje te gaan nemen, ik brandde van nieuwsgierigheid. Ik knikte en volgde hem.

We stopten op de eerste verdieping, waar de chicste kamers zijn. De bediende deed een stap achteruit, boog weer en wees naar een hoge, gebeeldhouwde deur. Met ingehouden adem duwde ik ze open. Een suite, op de eerste verdieping! Het woord 'kamer' is niet van toepassing op dit oord van luxe, op deze met zachte tapijten bedekte vloeren, dat hemelbed, die fluwelen gordijnen! Naast het bed stonden drie prachtige koffers met, opnieuw, dat embleem. Op het nachttafeltje blonk een klein, vierkant pakje. Achter mij klikte de deur zacht in het slot. Ik was alleen. Voor het eerst sedert jij en mijn zuster mij onder jullie hoede namen en ik enkel bestond in de discrete wereld van betaald genot, was ik alleen. Duizend

gevoelens vochten om aandacht in mijn hoofd en buik. Opwinding, angst voor het onbekende, nieuwsgierigheid, oneindige trots omdat zo'n hooggeplaatste heer mij zijn aandacht en tederheid waardig achtte. Voorzichtig opende ik één voor één de fraaie, leren koffers. Ze waren gevoerd met fijne, bordeaux zijde, wachtend op schitterende gewaden, heerlijke parfums, ivoren kammen en zoveel meer. Hoe zou ik hem kunnen behagen, ik die enkel gekleed ging in de jurken die mijn zuster voor mij uitzocht? Aan haar of aan jou kon ik niets vragen, ondanks mijn jeugdigheid besepte ik maar al te goed dat jullie je belangrijkste bron van inkomsten niet zomaar zouden laten vertrekken. Zelf had ik geen sou.

Het pakje! Mijn vingers beefden zo hard dat ik het gouden koordje dat errond zat nauwelijks los kreeg. Een donkerrode, zachte portefeuille in chic leer kwam tevoorschijn. Nerveus maakte ik hem open. Een pak briefjes van duizend francs! Ik telde. Twintig! Nog nooit had ik zoveel geld bij elkaar gezien. En dan, in een vakje dat ik eerst bijna over het hoofd had gezien, een briefje, even klein en beknopt als dat andere, even herkenbaar: 'Brussel, over vier dagen. Gare du Nord, zondag 2 september, 10.07 u. *Je veux te revoir.*' Geen woord te veel. Dezelfde blikseminslag.

En ik ben gegaan, Emmanuel. In de drie dagen die me resten heb ik een nieuwe garderobe bij elkaar gewinkeld en de koffers gevuld met alle luxe die ik maar wenste. Ik hield me schuil in mijn (mijn!) suite, liet de maaltijden op de kamer opdienen en gaf gulle fooien aan iedereen in ruil voor zwijgen. Eén keer zag ik jou door het raam. Ik denk dat je die avond gewonnen had op de roulette, de manier waarop je met je wandelstok zwaaide verraadde je opgewekte stemming. Toch wilde ik niet bij je zijn.

Op maandag 3 september 's avonds was ik terug in Parijs. Vanaf dan ben ik één keer per week naar Brussel gereisd en tel-

kens weer bracht de trein me naar een droom waaruit ik niet meer, nooit meer wil ontwaken. Ik kan noch wil je die droom beschrijven, Manu, hij ligt buiten jouw wereld. Wat je ook doet, ik zal hem niet opgeven. Ik voel me mooier dan ooit, bemind, gekoesterd in zonlicht dat zelfs 's nachts schijnt.

Ik ben niet boos op jou, wees jij het ook niet op mij. Je zult me hier in Parijs nog zien, maar niet in de salons van mijn zuster en ook niet op onze kamer. Al wonen we in hetzelfde gebouw, onze werelden liggen nu zo ver van elkaar als de zon van de aarde ligt.

Ik groet je in vriendschap,

Blanche